

Viedās specializācijas stratēģija (RIS3) un plānotie ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 2014-2020

Rīga

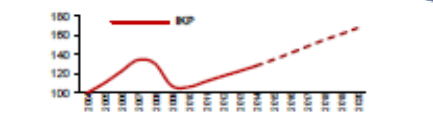
2014.gada 29.aprīlī

Galveni plānošanas dokumenti

- Informatīvais ziņojums Par Viedās specializācijas izstrādi (17.12.2013)
 - Nosaka viedās specializācijas uzstādījumus un jomas (<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/darbakartiba/?sede=704>)
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (28.12.2013)
 - Nosaka Viedās specializācijas stratēģiju, t.sk. pasākumu kopumu ZTAI nozares attīstībai un Viedās specializācijas stratēģijas īstenošanai (<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4608>)
- Darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība" ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodam (11.02.2014)
 - Nosaka indikatīvos ES fondu ieguldījumus tautsaimniecības transformācijas atbalstam (<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/darbakartiba/?sede=712>)

VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS STRATĒGIJA

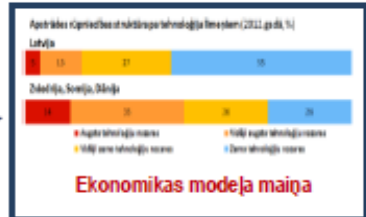
VSS mērķis – palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī radīt inovāciju sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā

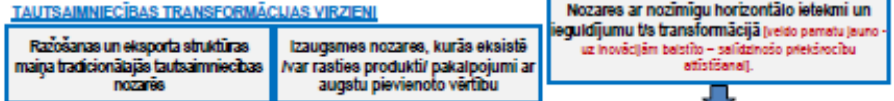
Latvijas tautsaimniecībā mainās **IZAUGSMES MODELIS**. Šobrīd ekonomiskās priekšrocības – lēts darbaspēks, resursi. Eksporta ienesīgums zems. Ikgadējai attīstībai nepieciešamas strukturālas izmaiņas par labu precu un pakalpojumu ar augstāku PV ražošanai – Latvijas ekonomikas konkurētspēja jābalaista uz inovāciju.

STRATĒGIJAS modeļa maiņai
 - izaugsme, balstoties uz esošajām priekšrocībām;
 - atbalsts ekonomikas transformācijai;
 - panākšana (Catching up).
 LV – uzsvars uz atbalstu ekonomikas transformācijai, vienlaikus iekļauti arī pārējo stratēģiju elementi.

Pārejai uz inovatīvo ekonomiku ir jāstiprina Latvijas inovācijas sistēma, novēršot tās nepilnības un veicinot savstarpēju mijiedarbību starp visiem inovācijas sistēmas subjektiem – uzņēmējdarbību, zinātni un izglītību.

Tautsaimniecības transformācijas stratēģijas izvēle ir oļeši saistīta ar kopējo tautsaimniecības attīstības līmeni un ar konkurētspējas priekšrocībām (esošajām un potenciālajām) gan valsts līmenī, gan reģionālajās piezēmā.

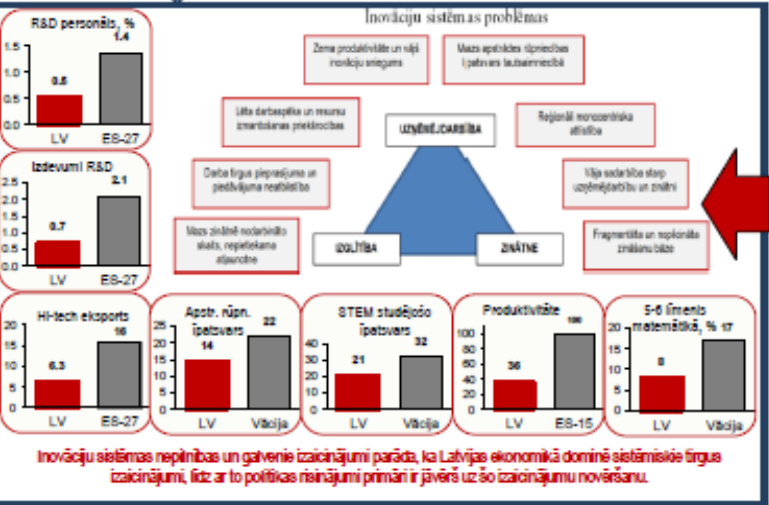

- VSS PRIORITĀTES**
1. Efektīva pirmatbūve produktu tehnoloģiju augstības pievienotā vērtība produktu ražošanai, jaunu materiālu radīšanai un pielāgošanai dabstāšanai. Naturoloģisko inovāciju un Latvijas radītie industriālie potenciāli jāpielāgo izmantotā tautsaimniecības nozaru augstības pievienotā vērtība produktu un pakalpojumu ražošanai.
 2. Tādas inovācijas sistēmas izveide, kas nodrošina atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanai esošo nozaru un starptozaru lēvēnā, kā arī jaunām nozarēm ar augstu izaugsmes potenciālu, kas balstītas uz izaugsmi radītājiem atbilstošajās nozarēs, kas nodrošina efektīvu jaunu produktu pakalpojumu identifikāciju sistēmu, un kas spēj atbalstīt un atbalstīt jaunu produktu radīšanu gan esošo nozaru un starptozaru lēvēnā, gan arī veidot jaunas nozares ar augstu izaugsmes potenciālu.
- Identificēšs viedās specializācijas jomas:**
1. Zināšanu-ietilpīga bioekonomika
 2. Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas
 3. Viedie materiāli, un viedās inženieristāmas tehnoloģijas
 4. Viedā enerģētika
 5. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Nozarei ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu ts transformācijā (viedo pamatu) jauno uz inovācijām balstīto – palīdzināto priekšrocību attīstīšanai.

3. Energoefektīvākie pasākumi, kas lēvēt jaunu materiālu radīšanu, ražošanas procesu optimizāciju, tehnoloģisko jauninājumu ieviešanu, alternatīvo enerģoresursu izmantošanu u.c. risinājumus.
4. Modēna un mūsdienā prasībām atbilstoša IKT sistēmas attīstība valstī un valsts sektorā.
5. Modēna un nākotnes darbu tēpus prasībām atbilstoša izglītības sistēma, kas veicina tautsaimniecības transformāciju un VSS prioritāšu īstenošanai nepieciešamo kompetenci, uzņēmējdarbību un ražošanu atbilstoši viedās izglītības prasībām.
6. Attīstība zināšanu bāze (fundamentālā zinātne un zinātnes infrastruktūra) un cilvēkstāpīga zināšanu joma, kurā Latvija ir salīdzinoši priekšrocības un kas ir nozīmīgas tautsaimniecības transformācijas procesā: zināšanu joma, kas saistīta ar viedo specializācijas jomām (1) zināšanu-ietilpīga bioekonomika, (2) biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biomedicīna un biotehnoloģijas, (3) viedie materiāli, tehnoloģijas un inženieristāmas, (4) viedā enerģētika, un (5) IKT, kā arī EK identifikācijai atbilstošajās (nanotehnoloģijas, mikro un nano-elektronika, šķidrā, adaktīvā materiāli un ražošanas tehnoloģijas).
7. Teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvērtot perspektīvo ekonomiskās attīstības iespējas un vairošana, tāt, vairošana un perspektīvo uzņēmējdarbības vairošana perspektīvo teritorijās.

Lai īstenotu Latvijas tautsaimniecības transformāciju, kā arī sasniegtu izvirzītās prioritātes, nepieciešams stiprināt inovāciju kapacitāti un radīt inovāciju sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.

RIČĪBAS VIRZIENI

Izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības, inovācijas un uzņēmējdarbības integrācija

mēģo ir zinātnieku un zinātnieku iniciāciju sadarbības prasni pilnveidošana, zinātniskās darbības virzīšana uz pielietojumu atbilstoši industriālai un tēpus pieprasījumiem pēc jaunām tehnoloģijām un inovatīviem risinājumiem. Atbalstīt tēpus pieprasījumu un nodrošināt no publiskiem resursiem radītā intelektuālā īpašuma attīstīšanu un komercializāciju un izmantošanu jaunu eksportējamo produktu un pakalpojumu radīšanai.

Nozaru inovācijas kapacitātes stiprināšana (inovācijas pieprasījuma stiprināšana)

mēģo ir palielināt uzņēmumu spēju atbilst uz inovācijām balstītas konkurētspējas priekšrocības, novirzot pieejamo resursus gan uzņēmumu iekšējās pētniecības un inovācijas kapacitātes veidošanai, gan tehnoloģiju un zinātnes ieguvei tēpus uzņēmumā. Kā arī sekmējot jaunu inovatīvu uzņēmumu ar strauju izaugsmes potenciālu veidošanu un sekmējot tēpus pieprasījumu pieprasīt ar agrināto attīstības fāzē.

Zinātnes, pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas kapacitātes un atdeves palielināšana

mēģo ir sekmēt debas un inženierzinātnu un sociālo un humanitāro zinātnu sadarbību un integrāciju, veidot zinātniskās ekselences pieaugumu un augstākas sabiedriskās un privātās vērtības produktu un tehnoloģiju radīšanu, un koncentrējot cilvēkresursus un infrastruktūru tehnoloģiju attīstības un pētniecības un augstākā lēvēnā studiju centros, šābādi nodrošinot kvalitatīvu un konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu attīstību.

Sekmēt nozaru izaugsmi, eksportspēju un iekļaušanas globālajā vērtību ķēdē.

mēģo sekmēt eksporta ienesīguma palielināšanu, pasugstināt produktivitāti un palielināt produktu ar augstāku pievienoto vērtību ietauvā.

Izglītības sistēmas pilnveidošana darba tirgus disproporciju mazināšanai

mēģo ir veicināt indivīdu profesionālo un sociālo prasni attīstību dzīvei un konkurētspējai darba vietē, lai skāb veidot uzņēmējdarbību attīstīšanu viedās izglītības lēvēnā, pasugstināt izglītības vides kvalitāti

Atbalsts publisko datu aktualizāntošanas pieauguma nodrošināšanai.

Veicināt līdzsvarotu teritoriju attīstību, radot priekšnosacījumus teritoriju attīstības potenciāla un resursu pilnvērtīgākai izmantošanai.

LV ES 2020 MĒRĶI

Latvijas viedā specializācija

Tautsaimniecības transformācija, paredzot zinātnes un tehnoloģiju virzītu izaugsmi un virzību uz zināšanām balstītu spēju attīstību

Virzieni:

1. Ražošanas un eksporta struktūras maiņa tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs;
2. Izaugsme nozarēs, kurās eksistē vai ir iespējams radīt produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību;
3. Nozares ar nozīmīgu horizontālo ietekmi un ieguldījumu tautsaimniecības transformācijā.

Prioritātes:

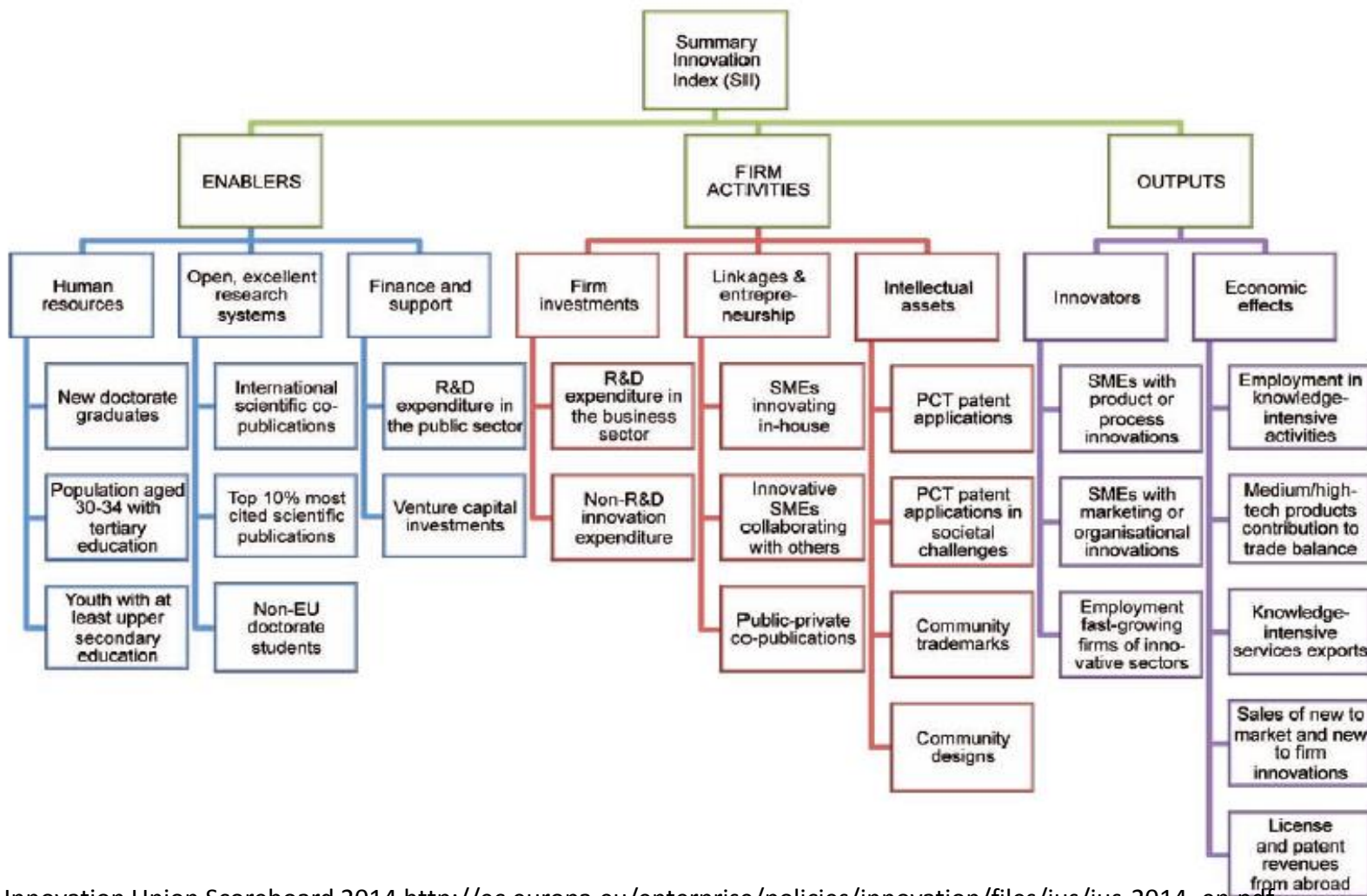
1. “Augstas PV produkti”
2. “Produktīva inovāciju sistēma”
3. “Energoefektivitāte”
4. Moderna IKT
5. **Moderna izglītība**
6. Zināšanu bāze
7. Policentriskā attīstība

Specializācijas jomas:

1. **Zināšanu ietilpīga bioekonomika**
2. **Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas**
3. **Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas**
4. **Viedā enerģētika**
5. **Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas**

Tautsaimniecības transformācijas fokuss: APV

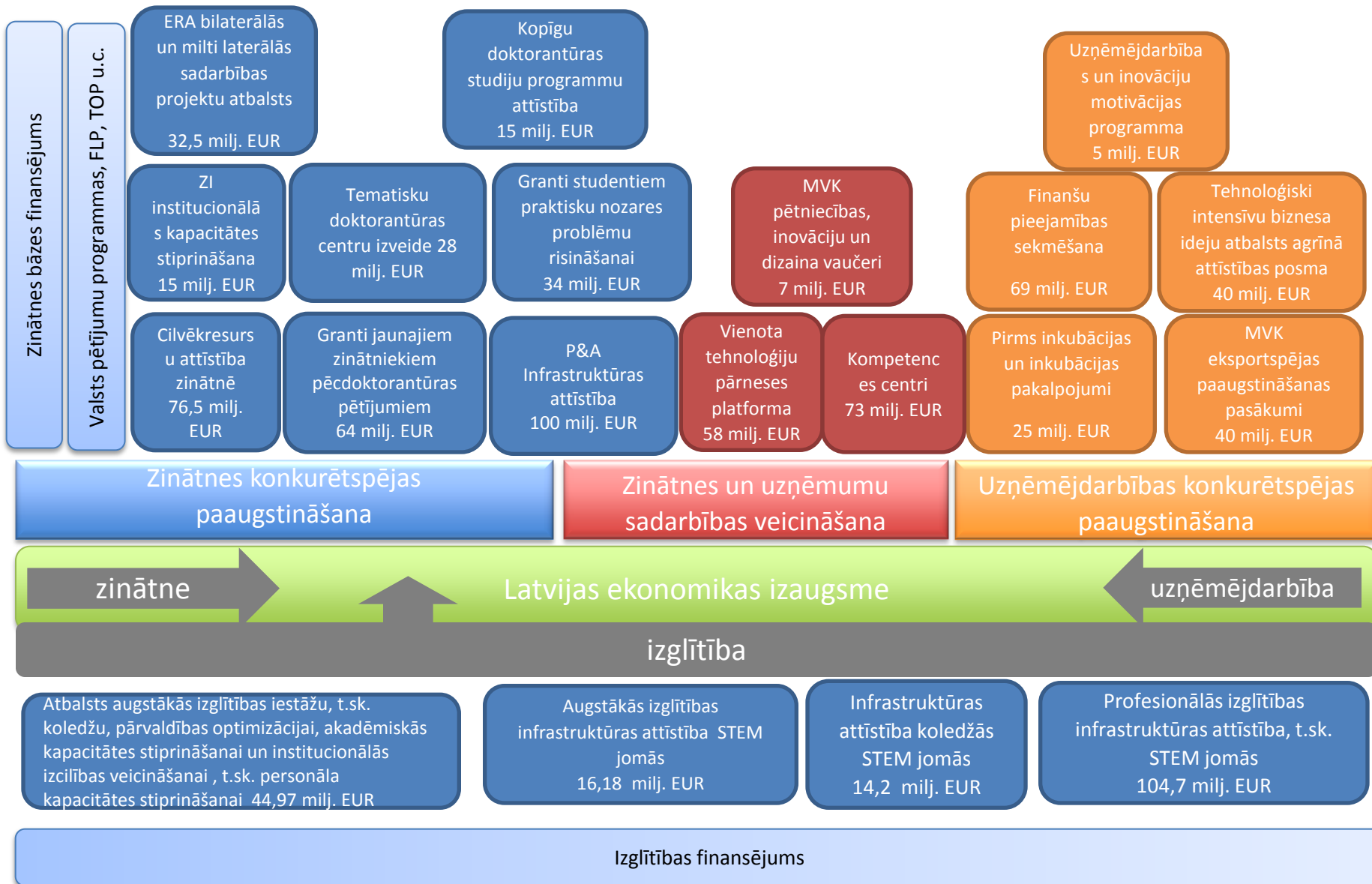
Figure 2: Measurement framework of the Innovation Union Scoreboard

Mērķi 2020:

- 1) Latvijas pozīcija Innovation Union Scoreboard rādītāju grupā - “moderate”
- 2) Ieguldījumi P&A - 1,5% IKP
- 3) Inovatīvu un starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšana un ieviešana ražošanā – 40% inovatīvu uzņēmumu;
- 4) Starptautiski konkurētspējīga zinātne – 20 valsts finansētu ZI, 1500 publikācijas starptautiskās WoS un SCOPUS, 30% sekmība Horizont2020 .

Politikas instrumenti 2014.-20.

Struktūrfondu kopējais publiskais finansējums augstākajai izglītībai un P&A 2014-2020 plānošanas periodā, milj. EUR

Atbalsta joma	Specifiskais atbalsta mērķis	Kopējais publiskais finansējums, milj. EUR
Augstākā izglītība (125,47 milj.)	SAM 8.2.1. Izveidot kopīgas studiju programmas, t.sk. ES valodās, mazinot augstākās izglītības studiju programmu sadrumstalotību un veicinot to kvalitāti, efektivitāti un starptautisko konkurētspēju, ESF	21,68
	SAM 8.2.2. Optimizēt augstākās izglītības iestāžu, t.sk. koledžu, pārvaldību, un stiprināt to institucionālo kapacitāti, ESF	44,97
	SAM 8.1.1. Modernizēt AII studiju un zinātniskā darba materiāltehnisko bāzi STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas jomās un doktorantūrā, nodrošinot resursu teritoriālo koncentrāciju un vairāku augstskolu kopīgi izveidotu tematisku doktorantūras centru attīstību, ERAF	44,64
	SAM 8.1.4. Uzlabot pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības STEM, t.sk. medicīnas un radošās industrijas programmu īstenošanai nepieciešamo mācību vidi koledžās atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstībai, ERAF	14,18
Pētniecība un attīstība (322,34 milj.)	SAM 1.1.1. Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā, ERAF	322,34

1.1.1.specifiskais atbalsta mērķis: Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā

(Kopā: 322 347 506 EUR, t.sk. ERAF 273 995 380)

- **Specifiskā atbalsta mērķa rezultāts:** Palielināts piesaistītā ārējā finansējuma apjoms un zinātnē un pētniecībā strādājošo cilvēku skaits

- **Indikatīvās atbalstāmās darbības:**
 - 1.1.1.1. Cilvēkresursu attīstība zinātnē (76 512 873 EUR)
 - 1.1.1.2. Individuālie granti jaunažiem zinātniekiem pēcdoktorantūras pētījumiem (64 029 231 EUR)
 - 1.1.1.3. Atbalsts dalībai Eiropas Pētniecības telpas bilaterālās un multilaterālās sadarbības programmās pētniecībā un inovācijās (32 552 786EUR)
 - 1.1.1.4. P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās (100 000 000 EUR)
 - 1.1.1.5. Inovāciju granti studentiem sadarbības projektiem ar uzņēmējiem un to organizācijām inovatīvu risinājumu izstrādei praktisku nozares problēmu risināšanai (34 000 000 EUR)
 - 1.1.1.6. Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšanai, ieviešot zinātnisko institūciju darbības kvalitātes ārējā izvērtējuma rekomendācijas konkurētspējas palielināšanai starptautiskā līmenī (15 252 616 EUR)

Politika – SF finansējums

Inovāciju politikas paņēmieni	SF aktivitāte 2014-20
Veidot, stiprināt zināšanu pārneses struktūru	IZM Vienota tehnoloģiju pārneses platforma EM Kompetences centri Pirmsinkubācijas, inkubācijas pakalpojumi Eksporta sekmēšana (EM)
Stiprināt inovatīvās darbības PIEDĀVĀJUMU	IZM ZI institucionālās kapacitātes stiprināšana P&A infrastruktūras attīstība Cilvēkresursu attīstība zinātnē Doktorantūras centri un programmas Post-doc pētniecības granti Granti studentu iesaistei lietišķajos pētījumos ERA sadarbības atbalsts
Stiprināt inovatīvās darbības PIEPRAŠĪJUMU	IZM STEM izglītības infrastruktūras attīstīšana EM MVK pētniecības, dizaina un inovāciju vaučeri Tehnoloģiski intensīvu biznesa ideju atbalsts Uzņēmējdarbības inovāciju motivēšana Finanšu pieejamības sekmēšana

Priekšnosacījumi ieguldījumiem

ZI starptautiskā izvērtējuma rezultātu sasaiste ar finansēšanu

AI modernizācija, t.sk.

– AI resursu konsolidācija

- Stratēģiskā specializācija un atbilstība tautsaimniecības/darba tirgus vajadzībām
- Funkcionāla integrācija (institucionāla konsolidācija)
- Finansēšanas modeļa pilnveide

– AI internacionalizācija

– Kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide

- Nacionālas aģentūras izveide
- Arēja kvalitātes vērtēšana